

Fragment uit: Dorothee Sölle. *Mystiek en verzet: 'Gij stil geschreeuw'*. Ten Have, 1998, ISBN 9789025955830, 424 pagina's.

Deel III MYSTIEK EN VERZET

11 Alsof we leefden in een bevrijde wereld

We leven sinds 1989 in een uniform gemaakte, geglobaliseerde economische orde van de technocratie, die een absoluut gebruik van ruimte, tijd en schepping voor zich opeist en bewerkstelligt. De machinerie, die wordt gedreven door de dwang om steeds meer te produceren, loopt, door technologische successen van onvoorstelbare omvang, als nooit tevoren. De machinerie is geprogrammeerd op een 'meer' in snelheid, productiviteit, verbruik en winst voor ongeveer twintig procent van de mensheid. Dit programma is effectiever en gewelddadiger dan alle historisch vergelijkbare wereldrijken met hun torens van Babel. In deze gigantische machine zijn de mensen niet slechts ... 'vervreemd' van datgene wat ze zouden kunnen worden, maar tegelijk verslaafd en afhankelijk als nooit tevoren. ...

In deze gigantische machine wonend ervaar ik het Nieuwe Testament en veel andere fragmenten van religieuze traditie van de mens niet als mythologisch verhullende taal, maar juist als verhelderend en verklarend. Het Nieuwe Testament beschrijft de normale situatie van de mensen onder het Romeinse Imperium als een in-de-dood-zijn. 'Wij weten, dat we overgegaan zijn uit de dood in het leven', luidt het in de eerste brief van Johannes (1 Joh. 3:14). Onder dood wordt hier de normale situatie van onderworpenheid aan de allesbeheersende macht verstaan. Vervreemding, zonde en verslaving zijn verschillende benamingen van de zich als leven voordoende spirituele dood, waardoor we 'omvangen' zijn. ...

Wie denkt dat hij zich daaraan subjectief kan onttrekken, heeft zich al neergelegd bij het bestaan van de reuzenmachine. Hij of zij gebruikt die onbewust, profiteert van haar 'goede kanten' en ervaart daarbij de langzame maar gestage dood, die de machine voor de ziel gepland heeft. ...

Kunnen we dan nog leven, 'zoals men denkt in een bevrijde wereld te zullen leven'? Dat betekent toch een insisteren op een andere visie op samen leven — een visie die een voedingsbodem vormt voor het verzet. ...

Als wij alleen maar kijken naar 'de machthebbers van deze wereld' en de massa van de onschadelijk gemaakte individuen, dan zien we nog niet met andere ogen. De angst voor de wereld slaat ons dan om het hart en sluit ons op in de best geoutilleerde gevangenis die er ooit geweest is. Het Nieuwe Testament biedt een ander perspectief. Zijn sociologische model zijn noch de massa's noch de individuele ziel, maar de groepen die gemeenschappelijk een nieuwe weg inslaan.

In de geschiedenis van de christelijke mystiek beriepen de opstandig-mystieke bewegingen zich steeds weer op de oergemeente...

Uitgangspunt in deze visie is dat de mystiek ook daar waar ze zich als extreem individualistisch manifesteert, ontvankelijk is voor samen leven en in staat gemeenschap te vormen. Ze moet en wil een uitweg vinden uit de privatisering van de vreugde, van het geluk, van het één zijn met God. De dans van het godsverlangen kan men niet op z'n eentje dansen. Die dans brengt mensen bijeen. De gemeenschappelijkheid van God ... leidt mensen uit die ongevaarlijk geachte, 'louter religieuze' bezigheid. ...

De dragers van de hoop in het huidige scenario van de 'global players' enerzijds en de geïsoleerd-geamuseerde individuen anderzijds zijn de groepen die hun kaarten hebben gezet op vrijwilligheid, kritisch vermogen en eigen initiatieven. ... Wat draagt hen? Wat houdt ze wakker? Waarom geven ze niet op? Ik denk dat het elementen van mystiek zijn, die zich niet laten uitdoven.